

**MELLERUDS
KOMMUN**

Riktlinjer för investeringar i Melleruds kommun

**Antagen av kommunfullmäktige den
10 oktober 2023, § 86 / 2023**

Kommunstyrelseförvaltningen

Besöksadress: Storgatan 13, 464 80 Mellerud Telefon: 0530-180 00 E-post: kommunen@mellerud.se

Bankgiro: 5502-2776 Organisationsnummer: 212000-1488 Webbplats: www.mellerud.se

Innehåll

Riktlinjer för investeringar	2
Inledning.....	2
Syfte	2
Finansiella mål	2
Vad är en investering?.....	2
Anläggningstillgång	2
Inventarier	2
Reinvestering.....	2
Redovisning	3
Exploateringar	3
Anskaffningsvärde.....	3
Avskrivning och aktivering.....	3
Nedskrivning.....	3
Internränta.....	4
Investeringsredovisning	4
Kategorier av investeringar.....	4
Kategorier av investeringar	4
Investeringar för skattefinansierad verksamhet.....	4
Investeringar för taxefinansierad verksamhet	4
Beräkning av investeringsutrymme	4
Budget.....	4
Investeringsprocess.....	4
Behov	6
Utredning/beredning	7
Beredning.....	8
Beslut	8
Igångsättningstillstånd.....	8
Driftanslag hos nämnd	8
Omdisponering av investeringsbudget.....	8
Uppföljning och slutredovisning	9
Uppföljning.....	9
Slutredovisning	9
Överföring av investeringsmedel	9
Avyttring av anläggningstillgång	9
Lös egendom försäljning	9
Lös egendom utrangering	9
Fast egendom.....	9
Inventering av anläggningstillgångar	10
Förändringar	10

Riktlinjer för investeringar

Inledning

Nämnd som har behov av investeringar ansvarar för att investeringen planeras in i kommande budget. Utrymme för kapitalkostnader och eventuellt ökade driftskostnader i övrigt skapas genom minskade avskrivningar, besparingar och prioriteringar inom tilldelade ramar. Beslutsunderlaget ska tydligt klarlägga lönsamheten i planerade investeringar eller vilka andra effekter investeringen avser att åstadkomma. I vissa fall kan kapitalkostnader kompenseras. Beslut om detta fattas i samband med budgeten. Kapitalkostnader till följd av nya exploateringsområden kompenseras alltid.

Syfte

Dessa regler och riktlinjer för redovisning, beslutsfattande och handläggning av anläggningstillgångar (investeringar) inom kommunens verksamhet syftar till att skapa effektivitet i ekonomisk planering, uppföljning samt förtydliga beslutsprocessen, roller, ansvar och befogenheter i arbets- och beslutsprocessen.

Finansiella mål

Kommunfullmäktiges finansiella mål styr till stor del investeringarnas storlek och omfattning. Kommunens finansiella mål utgår från tre aspekter:

1. Det finansiella resultatet
2. Kapacitetsutvecklingen
3. Riskförhållanden

Investeringsvolymen påverkar indirekt målen inom alla aspekter, men påverkas direkt av aspekten kapacitet, där finns mål om soliditetsutveckling, resultat och låneskuldens storlek.

Vad är en investering?

Anläggningstillgång

En investering är en capitalsatsning som får konsekvenser under en längre tid. En investering tas upp som anläggningstillgång i balansräkningen och skrivs av under nyttjandetiden.

En anläggningstillgång är en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk. Med detta menas:

- En tillgång som har en nyttjandeperiod som överstiger 3 år.
- Värdet på tillgången ska uppgå till ett väsentligt belopp. Med väsentligt belopp menas att utgiften ska överstiga 1 basbelopp.

Båda dessa kriterier ska uppfyllas för att det ska betraktas som en investering, annars är det en driftskostnad.

Inventarier

Med inventarier avses datorer och datorutrustning, maskiner, fordon och möbler mm.

Reinvestering

Åtgärder som syftar till att vidmakthålla en anläggnings tekniska- och funktionella status, är en reinvestering. Är komponenten som ska reinvesteras inte helt avskriven ska det kvarvarande värdet skrivas ner/utrangeras, kostnaden är resultatpåverkande.

Redovisning

Exploateringar

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, förädla och iordningställa kommunens mark för infrastruktur (gator, parker och VA) samt för bostads- och eller arbetsområden. Exploateringsfastigheter som är avsedda att avyttras, klassificeras som omsättningstillgång.

Exploateringsredovisning förutsätter en mängd ställningstaganden. T.ex. syftet med exploateringen, uppdelning av tillgång utifrån syftet, vilka kostnader ska ingå, anskaffningskostnader, gemensamhetsanläggningar, gatukostnad, tidsplan. Förutsättningarna för varje exploateringsområde ska beslutas av kommunfullmäktige. I exploateringskalkylen ska även driftkostnader vara med som t.ex. plankostnader.

Anskaffningsvärde

Huvudregeln vid värdering av anläggningstillgångar är att de ska tas upp till belopp motsvarande utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning. I anskaffningsvärdet ska samtliga utgifter vid förvärvet eller tillverkningen inräknas. Indirekta kostnader som administration och projektering ska ingå i anskaffningsvärdet om de är direkt hänförliga till anskaffningen. Ränta på kapital som har lånats för att finansiera tillverkningen av en tillgång får räknas in i anskaffningsvärdet till den del räntan hänförs till tillverkningsperioden.

Avskrivning och aktivering

Anläggningstillgångar som fortlöpande minskar i värde ska årligen belastas med värdeminskning, dvs. avskrivningar. Avskrivningen ska baseras på anskaffningsvärdet för respektive tillgång. Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter ska reducera anläggningstillgångarnas värde, i samma takt som anläggningen skrivs av.

En tillgång består av komponenter. Avskrivningen baseras på respektive komponents nyttjandeperiod i stället för tillgångens nyttjandeperiod som helhet. Varje avgränsat anläggningsobjekt/komponent ska särbehandlas. En uppdelning av anläggningstillgångar per objekt/komponent är därför nödvändig. Avskrivning ska göras från den tidpunkt tillgången tas i bruk.

Pågående arbeten särredovisas i balansräkningen.

Delaktivering av projekt

Ett investeringsprojekt kan ofta bestå av flera olika etapper eller delprojekt, där respektive del, självständigt uppfyller kraven på aktivering. T.ex. sanering ovidkommande vatten.

En etapp består då av olika delprojekt, som ingår i ett samlat investeringsprojekt med ett gemensamt investeringsstillstånd. Efterhand som de olika delprojekten slutförs ska de aktiveras som självständiga investeringsprojekt.

Ändring av avskrivningsplan

Om en tillgång uppenbarligen är tillräckligt avskriven kan det vara lämpligt att avbryta eller modifiera avskrivningsplanen. Ett exempel kan vara att den ekonomiska livslängden för en anläggning är betydligt längre än vad som antogs när avskrivningsplanen ursprungligen gjordes.

En värdestegring av en tillgång är dock inte någon godtagbar grund för att avbryta eller modifiera avskrivningsplanen för en tillgång som har en begränsad ekonomisk livslängd.

Nedskrivning och utrangering

Bedömning av nedskrivningsbehov och utrangering skall ske inför årsbokslut. Utrangering kan bli aktuellt genom att tillgångar tas ur bruk och bedöms sakna värde vid en framtida avyttring. Nedskrivning av anläggningen kan bli aktuell om anläggningen har ett lägre värde än bokfört värde. Ofta blir en nedskrivning aktuell då beslut fattas om nedläggning eller att tillgången inte används längre och beslut har fattats om att avveckla tillgången. Bedömning av nedskrivningsbehov görs i dialog med ekonomichef. Nedskrivning och utrangering redovisas i not till balansräkning.

Internränta

Internränta ska beräknas årsvis på anläggningarnas bokförda värden. Internräntan utgörs av den av SKL årligen rekommenderade internräntan för varje enskilt år avseende den skattefinansierade verksamheten. Intern ränta för den affärsdrivande verksamheten beräknas utifrån kommunens genomsnittliga låneränta per år.

Investeringsredovisning

Alla investeringar ska särredovisas och avstämning ska ske löpande mot gällande budget.

I de fall medel från samlingsanslag eller andra investeringsprojekt ianspråkats för ett specifikt projekt ska detta omgående delas upp i investeringsbudgeten.

Kategorier av investeringar

Kategorier av investeringar

Investeringar delas in i två kategorier:

1. Investeringar för skattefinansierad verksamhet
2. Investeringar för taxefinansierad verksamhet

Investeringsobjekt och avskrivningarna för de olika investeringskategorierna ska redovisas var för sig.

Investeringar för skattefinansierad verksamhet

Dessa investeringar avser samtliga investeringar, vars drifts- och kapitalkostnader, ska finansieras av skattemedel. Den totala investeringsramen för denna typ av investeringar regleras av kommunens finansiella mål, lånetak mm.

Investeringar för taxefinansierad verksamhet

Med investeringar för taxefinansierad verksamhet avses samtliga investeringar som ingår i kommunens affärsverksamhet och som anses vara nödvändiga för den fortsatta driften.

Den totala investeringsramen inom taxefinansierad verksamhet avgörs av hur finansieringskostnaden inryms i taxan. Samt vilken målsättning kommunfullmäktige har för taxans storlek.

Beräkning av investeringsutrymme

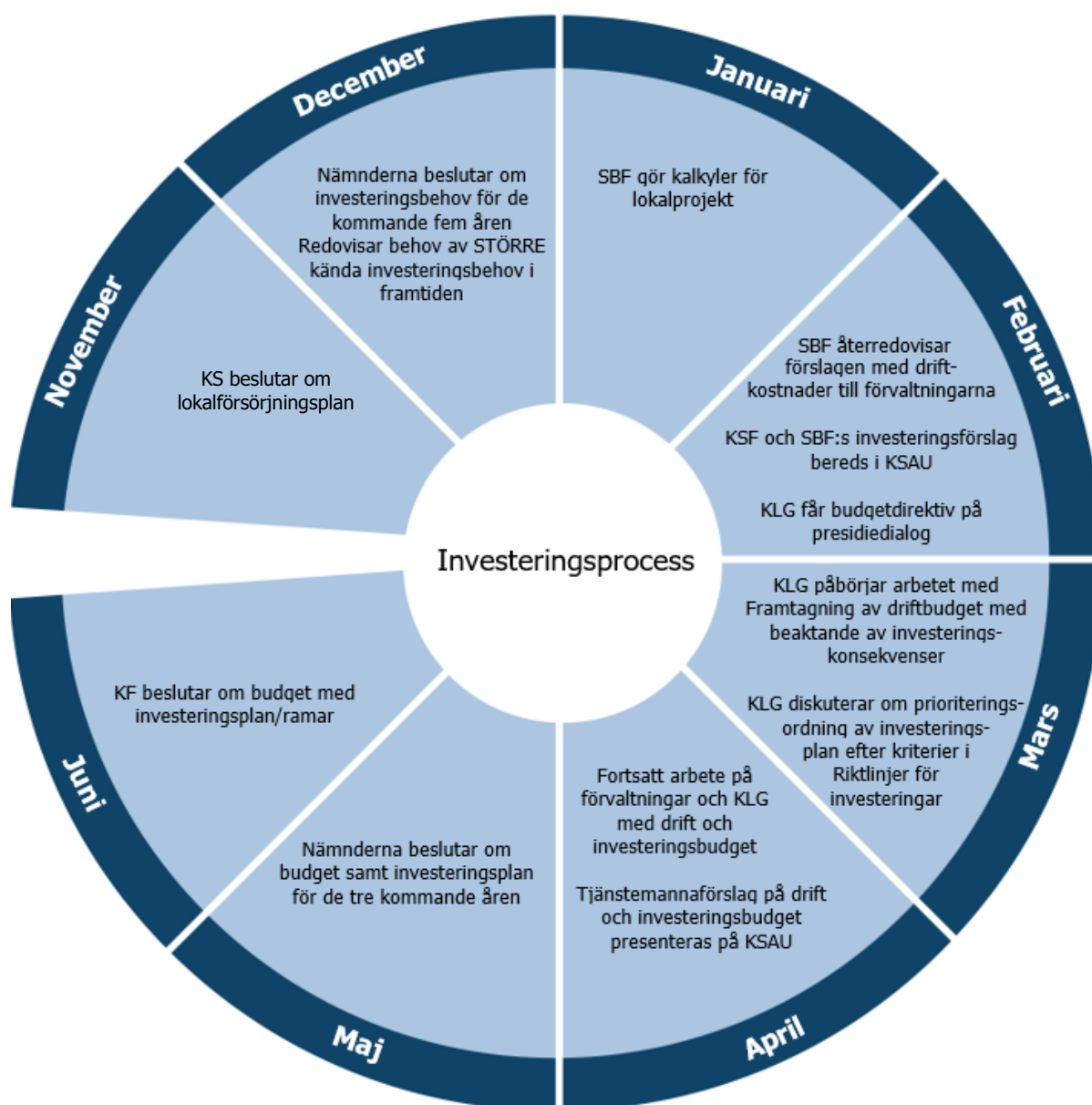
Investeringsutrymmet för skattefinansierad verksamhet styrs av kommunfullmäktiges finansiella mål.

Investeringsutrymmet för affärsverksamheterna, VA, renhållning och fjärrvärme begränsas av fastställd taxa. En ökad låneskuld innebär att taxan måste höjas för att finansiera räntekostnaderna.

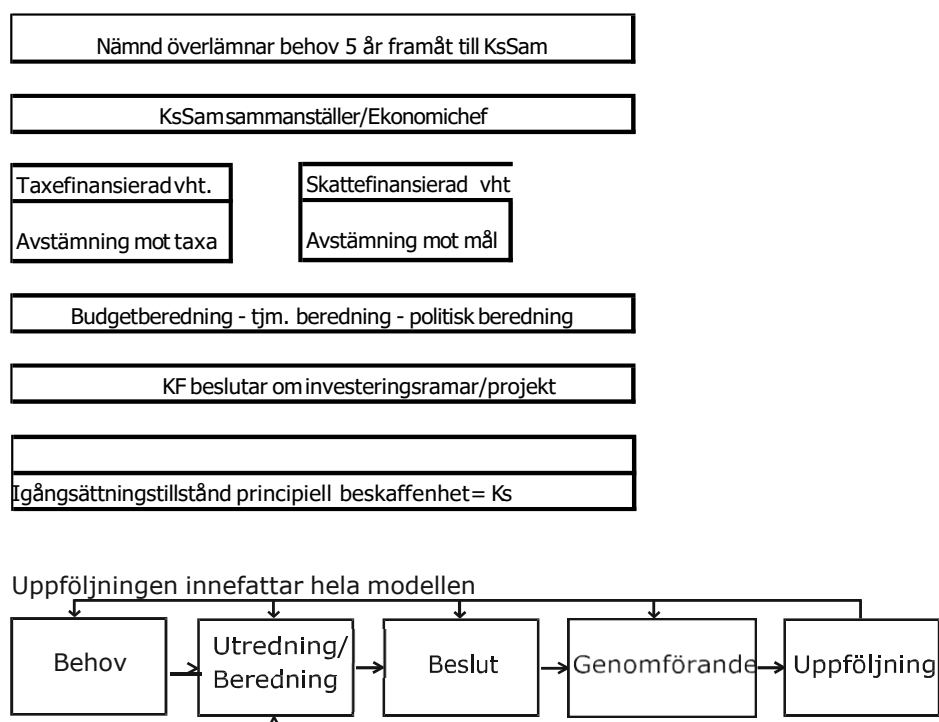
Budget

Investeringsprocess

Investeringsprocessen inom Melleruds kommun kan illustreras med nedanstående bild.

KS beslutar om
lokal-försörjningsplan

Beslutsprocessen för investeringar inordnas i kommunens årliga budgetprocess. Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att hålla ihop arbetet med hela investeringsbudgeten till budgetberedningen i samråd med ekonomichef. Varje nämnd ska årligen utarbeta en investeringsplan, som utgör underlag till prioritering av kommunens investeringsbudget. Investeringsprojekt för ombyggnad och nybyggnad av lokaler ska grundas på lokalförsörjningsplanen.

Behov

Nämnderna, förutom kommunstyrelsen, överlämnar sina behov till kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning för ekonomisk och teknisk beredning, senast sista december varje år. De av kommunfullmäktige beslutade ramar i föregående investeringsram är styrande för de tre första åren och bör inte ändras. Eventuellt nya behov bör ske genom omdisponering av projekt.

För investeringsplaneringen gäller en planeringshorisont om fem år och för investeringar överstigande 25 mkr är planeringshorisonten tio år. Detta bland annat för att möjliggöra tid för framtagna av detaljplaner om så skulle behövas, samt för att skapa utrymme för de övergripande prioriteringar som kan vara nödvändiga.

Investeringsbehovet kan uppstå på flera sätt. Oftast är det verksamheten som ser behovet av en investering, men behov kan också uppstå centralt vid exempelvis strategiska investeringar.

Ibland måste investeringar genomföras på grund av lag- eller miljökrav. Eftersom investeringsbesluten är av stor långsiktig betydelse, är det viktigt att dessa beslut är väl genomarbetade.

Utredning/beredning

Nämndens investeringsbudget

Nämndens investeringsbudget ska vara nedbruten på projektnivå när den fastställs. Av denna skall även framgå, respektive projekts årsbelopp och då i görligaste mån periodiserat.

Femårs översikten är viktigt både för att kunna få en uppfattning om de totala investeringsönskemålen och för att kunna prioritera mellan olika projekt.

Planerna har till syfte att identifiera investeringsbehov, och används i diskussioner med styrelser/nämnder kring finansieringsfrågor.

Investeringsplanen ska vara indelad i följande prioriteringsgrunder:

1. Lagkrav
2. Viktiga samhällsfunktioner
3. Sänkta driftkostnader
4. Strategiska
5. Hållbarhetsinvesteringar
6. Övrigt

En skattefinansierad investering kan vara lönsam på så sätt att den leder till sänkta driftkostnader, vilket då kan vara en anledning till att en nämnd prioriterar denna investering före andra. Det kan även innebära att kommunfullmäktige gör avsteg från de finansiella målen.

Underlag

Det är angeläget att beslutsunderlaget är så genomarbetat som möjligt, eftersom det leder till minskad risk för felinvesteringar. För varje investeringsprojekt över 3 mkr ska det finnas en kalkyl.

Kalkylen ska innehålla följande delar:

1. Beskrivning av investeringsprojektet.
2. Kategori
3. Motiv till investeringen
4. Investeringsbelopp
5. Bedömning av kalkylens noggrannhet, och efter genomförande kompletterad med efterkalkyl med tillhörande analys.
6. Årliga driftkonsekvenser
7. Eventuella engångskostnader
8. Konsekvensbeskrivning för såväl genomförd som utebliven investering.
9. Genomförandetid

Beakta tidigt i utredningen hänsyn till övriga verksamheter som kan beröras av investeringen så att suboptimering undviks. T.ex. samordna grävarbeten.

Det är av mycket stor vikt att den som vill genomföra investeringen tar ställning till om verksamheten har kapacitet att genomföra investeringen enligt beräknad tidplan. I annat fall ska planeringen skjutas framåt till dess att möjlig tid finns. I detta sammanhang skall då även beaktas störningar för annan verksamhet, omflyttningar, konflikt med andra projekt.

Detta för att investeringsbudgeten i så stor utsträckning som möjligt skall spegla kommande utbetalningar.

Resultatpåverkan

I samband med investeringsplaneringen ska ett investeringsprojekts resultatpåverkan inarbetas i driftsbudgeten. Förutom den tillkommande kapitalkostnaden, ska även hänsyn tas till investeringens effekt på driftskostnaderna, i form av ökat eller minskat personalbehov, höjda eller sänkta energikostnader mm.

Beredning

Samhällsbyggnadsförvaltningen sammanställer nämndernas investeringsbudgetar. Samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunstyrelsens förslag till investeringsplan behandlas på KSAU i februari. Samhällsbyggnadsförvaltningen återredovisar byggprojekt med driftkonsekvenser till nämnderna senast i mars. Kommunens ledningsgrupp bereder investeringsplanen utifrån tidigare beslutade ramar med avstämning mot finansiella mål. Eventuella prioriteringar görs utifrån prioritetsgrunderna.

Kommunens ledningsgrupp redovisar förslag till investeringsplan i samband med presentation av tjänstemannaförslag för budget för KSAU i april. Driftbudgeten ska innefatta eventuella ökade driftkostnader till följd av investeringsplanen.

Nämnderna beslutar om investeringsplan i maj samtidigt som förslag till driftbudget beslutas.

Beslut

Kommunfullmäktige fastställer budget för styrelser och nämnder i juni för det kommande verksamhetsåret, med tillhörande planeringsår och investeringsramar för hela planeringsperioden. Investeringsramarna är bundna till angivna projekt och ändamål och får inte användas till annat ändamål utan särskilt beslut om omdisponering. Kommunstyrelsen beslutar om startbesked. Projekt som kräver startbesked är märkta i investeringsplanen.

Vid ombyggnader och nybyggnader i lokaler gäller att Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för investeringen efter beställning av berörd nämnd. Lokalkostnaden betalas av den nämnd som ska nyttja lokalerna. Detta förutsätter att samhällsbyggnadsförvaltningen har ett avtal/protokoll med nyttjande nämnd innan investeringar görs.

Investeringar i infrastruktur, verksamhetsfastigheter och taxefinansierad verksamhet förutsätter att berörd verksamhet gjort beställning för projektering, och därmed påtagit sig betalningsansvar för de projekteringskostnader som uppstår om investeringen inte blir av.

Nyttillkommande investeringsärenden som ej ryms inom befintliga ramar ska alltid beslutas av kommunfullmäktige.

Igångsättningstillstånd

Beslutad anslagsnivå framgår av investeringsplanen. En investering kan i princip påbörjas när det finns ett beslut i kommunfullmäktige och investeringen är inlagd i innevarande årsbudget. För investeringsprojekt av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt krävs godkännande av kommunstyrelsen för igångsättningstillstånd. Dessa projekt markeras i investeringsplanen.

Driftanslag hos nämnd

I händelse att kommunfullmäktige anslagit riktat driftanslag till nämnd för att kunna genomföra en investering, får dessa medel inte användas fram till dess att investeringen tas i bruk.

I de fall investeringen utgår från planeringen ska driftanslaget återlämnas till kommunfullmäktiges förfogande.

Omdisponering av investeringsbudget

Överskott på ett investeringsprojekt får ej per automatik kvittas mot underskott på ett annat investeringsprojekt.

Förvaltningen får själv besluta om mindre omdisponeringar mellan investeringsprojekt inom förvaltningsbudget upp till 1 mkr och utgöra högst 10 % av förvaltningens investeringsbudget. Kommunstyrelsen kan medge omdisponeringar gällande investeringsanslag upp till 5 mkr.

Uppföljning och slutredovisning

Uppföljning

Varje nämnd svarar för att uppföljning och återrapportering av samtliga investeringsprojekt görs. Detta sker i samband med ekonomiska uppföljningar (prognos 1, delårsbokslut och bokslut). Uppföljningen bör inte bara fokusera på de ekonomiska delarna, utan även en beskrivning av omfattning eller kvalitet.

Avvikelser från den ursprungliga utgiftsberäkningen ska analyseras löpande, och kommenteras med förslag till åtgärder för att lösa befarad negativ avvikelse, omdisponering inom investeringsbudgeten eller begäran om utökat anslag. Om större avvikelser från beslut avseende inriktning, omfattning, ekonomi, tidpunkter mm föreligger eller kan befaras, ska anmälan härom ske till berörd nämnd och till kommunstyrelsen även vid andra tidpunkter än i samband med ordinarie ekonomiuppföljningar.

Slutredovisning

Slutredovisning av projekt görs i samband med årsbokslutet. Slutredovisning till kommunfullmäktige ska ske av alla större projekt för vilka igångsättningstillstånd har beviljats i separata ärenden. Slutredovisning ska innehålla uppgift om budget, tilläggsbudget, utfall, avvikelse samt orsak och analys vid en avvikelse som överstiger 5 %.

Överföring av investeringsmedel

Investeringsanslag som påbörjats eller försenats flyttas över till nästkommande år. Ej påbörjade investeringar hanteras som nya investeringar och inarbetas i nästkommande budget eller plan. Diverse inventarieanslag som ej nyttjats förs aldrig över till nästkommande år.

Avyttring av anläggningstillgång

Lös egendom försäljning

Förvaltningschef äger rätt att fatta beslut om avyttring av lös egendom. Om det inte är uppenbart att annan kommunal verksamhet har ett behov av objektet kan egendomen om den är av ringa värde skänkas till välgörenhet. Vid lågt värde ska en försäljning ske till extern part. Vid försäljning till extern part ska bästa ekonomiska ersättning eftersträvas, försäljning ska alltid annonseras. I de fall försäljning sker mellan kommunens förvaltningar ska priset utgöras av bokfört värde.

Överstiger marknadsvärdet ett basbelopp ska anbudsförfarande tillämpas. I annat fall krävs enbart skriftlig dokumentation av försäljningen

Realisationsvinst eller – förlust i samband med försäljning av lös egendom ska bäras av respektive förvaltning.

Lös egendom utrangering

Kassering av lös egendom görs efter beslut av enhetschef. Grund för sådant beslut ska vara att objektet ej längre kan användas på ett effektivt och rationellt sätt, samt att den saknar marknadsvärde.

Fast egendom

All försäljning av fast egendom regleras av kommunstyrelsens delegationsordning.

Inventering av anläggningstillgångar

En inventering av anläggningsregistret ska göras årligen. Samhällsbyggnadsförvaltningen skickar ut rutin med kontrollmoment samt utdrag ur anläggningsregistret till nämnderna, vilken skall återrapporteras till samhällsbyggnadsförvaltningen senast 30 november årligen.

Utdraget ska skrivas under av enhetschef som intygar att tillgången finns. Även de anläggningar/inventarier som har planmässigt restvärde 0 (helt avskrivna) ska kontrolleras. Kontrollen ska dokumenteras och skickas till ansvarig för anläggningsregistret som ansvarar för att förändringar genomförs i anläggningsregistret.

Förändringar

Kommunstyrelsens förvaltningar ansvarar för och initierar förändringar av detta dokument.